

GELUKSZOEKERS OP VOETBALSCHOENEN

Voor mijn vader

De heer is mijn herder,

het ontbreekt mij aan niets.

Hij laat mij rusten in groene weiden

en voert mij naar vredig water,

Hij geeft mij nieuwe kracht

en leidt mij langs veilige paden

tot eer van zijn naam.

Psalm 23

Inleiding

'Ik ben minder dan jij.'

'Waarom?'

'Omdat ik arm ben.'

Kabba spreekt de woorden uit alsof het een vaststaand feit is. Terwijl hij verder praat, blijft de zin in mijn hoofd rondzingen. We zitten op de grond in de schaduw van een boom bij de ingang van een luxe hotel in Gambia. Vijf minuten eerder had hij me gebeld. De beveiligers hadden de slagboom niet voor hem omhoog gedaan en dus was hij buiten blijven wachten. Net als in 2025 is Kabba ook voor dit bezoek mijn taxichauffeur en brengt me van afspraak naar afspraak. Op mijn laatste dag voor vertrek naar het vliegveld spreek ik hem nog even.

Kabba is 36 jaar. Lang, slank, altijd een petje op zijn hoofd en meestal een glimlach op zijn gezicht. Hij is vader van drie jonge zonen. Samen met zijn vrouw zorgt hij ook voor de drie kinderen van zijn broer, die de armoede en uitzichtloosheid niet meer trok, het gezin verliet en zich verloor in drank en drugs. Een paar jaar geleden overleed Kabba's vader aan een

hartstilstand. Sindsdien draagt hij ook de verantwoordelijkheid voor zijn moeder. Dagelijks is het weer puzzelen: zijn inkomsten zijn onzeker, zijn oude grijze auto laat hem regelmatig in de steek. Op dagen dat de auto bij de garage staat, probeert hij te klussen aan zijn kleine huis in een afgelegen dorpje in het noordwesten van het land. Het golfplaten dak lekt. Het gezin wast zich met water uit een put, koken gebeurt op hout.

Hoe anders waren zijn dromen. Kabba wilde profvoetballer worden en spelen voor FC Barcelona. Hij was een veelbelovende vleugelverdediger, maar blessures maakten een einde aan zijn voetbalambities. De droom van Europa is er nog wel, maar in een andere vorm: hij zou er graag werken als chauffeur. Toch vertrekt hij niet. Illegaal naar Europa gaan is voor hem geen optie; hij weet hoe gevaarlijk die tocht is. En legaal een verblijfsvergunning krijgen is vrijwel uitgesloten. Dus blijft Kabba in Gambia, waar hij hoopt dat het leven ooit iets lichter wordt. Voetbal is voor hem geen uitweg meer. Die tijd is voorbij, weet hij.

Voor veel andere jongens uit Sub-Sahara-Afrika geldt dat niet. Zij klampen zich vast aan de Europese voetballdroom, omdat de alternatieven beperkt zijn. Hoewel extreme armoede wereldwijd de afgelopen decennia is afgenomen, geldt dat niet voor Sub-Sahara-Afrika. Integendeel: het aantal mensen dat hier in extreme armoede leeft, is toegenomen. Dat komt mede door de snelle groei van de bevolking. Het continent is

jong: meer dan de helft van de inwoners is jonger dan 25 jaar en de komende decennia komen er vermoedelijk honderden miljoenen jongeren bij. In veel landen ontbreekt het aan onderwijs, werk en perspectief. Voor talloze jongens blijft voetbal over. Als hoop om iets van het leven te maken.

Hoe proberen deze jongens hun droom waar te maken? Wie helpt hen daadwerkelijk, en wie verdient aan hun hoop? Wat gebeurt er met degenen die alles inzetten op voetbal en het niet halen? Wat blijft er over van de Europese droom wanneer Europa eindelijk is bereikt? En is Europa werkelijk het paradijs dat het van een afstand lijkt?

In dit boek lees je de verhalen van Afrikaanse jongens met een Europese voetbaldroom. Twee levens vormen de rode draad, andere kruisen hun pad. Voor de een lijkt de droom haalbaar, voor de ander niet. Eén ding hebben de jongens gemeen: het zijn gelukszoekers op voetbalschoenen.

Hugo Verkley

Voorjaar 2026

De foto I

Musa Touray

Musa rent over het voetbalveld. Ver voor zijn acht trainingsmaatjes uit. 'Rustig aan maar, jongen,' roept de trainer, een twintiger in een korte zwarte broek en een iets te strak blauw shirtje, fluitje om zijn nek. Musa schudt zijn hoofd. Niets ervan. Ook al traint hij slechts mee met het tweede team van een Utrechtse tweedeklasser, hij geeft alles. Iedere oefening weer. Hij moet wel, vindt hij. 'Drink even wat, jongens,' zegt de trainer na een poosje.

De spelers pakken een bidon uit een krat en nemen een slok terwijl ze staan uit te hijgen tegen de omheining. Musa niet. Hij trekt zijn zwarte sokken nog wat hoger op over zijn knieën, zakt naar het gras en begint fanatiek push-ups te doen. De anderen stoten elkaar verbaasd aan. 'Wat doe je, man?' roept er eentje.

Stoïcijns gaat Musa verder, terwijl zijn gele fluorescerende shirt flikkert in het licht van de ondergaande zon en het zweet van zijn voorhoofd druppelt.

Als de training voorbij is, kleedt hij zich als eerste om, pakt

zijn oranje rugzak en stapt op zijn zwarte omafiets. Terug naar huis, dat medio 2025 een kleine kamer is in een flat in Utrecht. Daar woont Musa met twee andere mannen die, net als hij, ongedocumenteerd zijn. Een uit Nigeria en de ander uit Irak, gelooft hij. Net als landelijk ongeveer zevenhonderd anderen maken ze gebruik van een opvangplek die valt onder de Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV), ook wel bekend als de bed-bad-broodregeling: het gaat om mensen die asiel in Nederland hebben aangevraagd en van wie de aanvraag is afgewezen, maar (nog) niet kunnen of willen terugkeren naar hun land van herkomst.

Hoeveel mensen er totaal ongedocumenteerd verblijven in Nederland, is lastig vast te stellen, omdat zij niet staan geregistreerd. Volgens de recentste cijfers uit 2020 gaat het, zo stelt het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC), om 23.000 tot 58.000 mensen. Mensen zonder duidelijk toekomstperspectief, die balanceren tussen hoop en wanhoop, schaamte en overlevingsdrang. Hun leven staat steeds langer op pauze, mede door oplopende wachttijden bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Toch peinst Musa er niet over terug te keren naar zijn vaderland, naar Gambia. Hij is al zo lang onderweg en is zo gefocust op zijn doel, hij kan nu toch niet opgeven? En daarnaast: wat moet hij zijn familie zeggen als hij terugkeert? Maar lang kan hij het leven dat hij nu leidt ook niet volhouden, dat ziet hij zelf steeds meer in.

De Utrechtse flat waar hij woont heeft iets weg van een

studentenhuis. Behang bladdert van de muren, etensresten plakken op het gasfornuis. Koken doet hij zelf; iedere twee weken ontvangt hij van de gemeente honderd euro om te voorzien in levensonderhoud. De drie mannen delen een woonkamer, keuken, wc en douche. Ze hebben een eigen slaapkamer, die ze kunnen afsluiten met een hangslot. De kamer van Musa is zo'n zes vierkante meter groot en sober ingericht. Een kledingkast, eenpersoonsbed en een kleine bijzettafel. Veel spullen heeft hij niet, waarom zou hij ook: hij heeft de laatste jaren zo vaak moeten verhuizen, soms abrupt en plotseling, dat het helemaal niet handig is veel spullen te hebben. Een dikke jas, wat broeken, truien, voetbalschoenen, een voetbal. En een foto. Dé foto. Zeventien Gambiaanse jongens gehuld in een witte korte broek en lichtblauw voetbalshirt. 'Arka Bouw' staat er groot op de borst. Tenues afkomstig uit Nederland, van de Zwolse amateurclub SVI. Musa staat op de bovenste rij, derde van rechts. Hij kijkt stoer en zelfverzekerd de lens in. Arm om de schouder van een kameraad. *Capi* noemden ze hem. Kapitein. De sterspeler op het middenveld. Als er iemand profvoetballer kon worden...

Iedere dag kijkt hij naar de foto. Naar de jongen van tien jaar terug, die vol zat met dromen. En naar zijn vriendjes van toen. Een aantal jongens is nog in Gambia, een groot deel is - net als hij - vertrokken naar Europa. Een is er in Duitsland, een ander in Spanje, weer een in Italië. Jongens op zoek naar een beter leven. De foto maakt Musa weemoedig, doet hem